PERMITAKSHRAYA MRHAPRAKRYAM
481 G. K. U.

7178

1. Title Pramitā Ksharāyā Grihāramā Prakaraṇa
2. Accession No. 5609
3. Folio No./Pages 12 (3p. is missing)
4. Lines 12-15
5. Size 31 × 14Cm.
6. Substance Paper
7. Script Devanāgarī
8. Language Sanskṛit
9. Period Not mentioned
10. Beginning "ओम् श्री गणेशाय नमः ।। अथ वास्तु प्रकरणं व्याख्याते ।। गृह निर्माण प्रयोजनं भविष्यत पुराणे गृहस्थस्य..."
11. End "इति श्री दैवजानत सत् दैवज्ञ राम विरचितायां प्रमिताक्षरायां गृहारम प्रकरण समाप्तं ।।"
12. Colophon No
13. Illustrations No
14. Source Donation
15. Subject Sanskāra
16. Revisor No
17. Author (Ed) Daivagya Ram
18. Remarks Pages are not in order, bound.

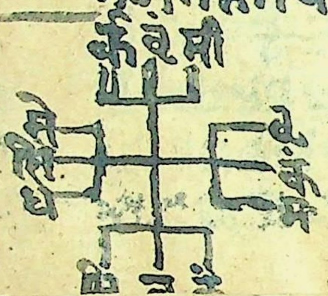
प्रमिला कारयों गृहाश्रम प्रकरण (1)

(16)

005609

। ४५ ८ ७५ ... [illegible]

उक्तंच काकिन्यां वर्गसूद्यौ च द्वारे युते स्वरो द्वये मेत्रे पुनर्भे वरणे नामराशेः प्रधानता इति अथ ग्रामा
त्मनोरुत्तमर्णाधमर्णत्वं चाह स्ववर्गमिति वर्गास्तु अ क च ट त प य श वर्गाः खगेश मार्जार सिंह श्वानो
गं ४ सर्पाखु मृगाऽवितो निज पंचम वैरिणा मुक्तो २ तु क्रमात्तत्र यस्य पुंसो यत्संख्याको वर्गो गरुडादिस्तत्संख्यां
द्विगुणां विधाय परस्य ग्रामादेर्वर्गसंख्ययाढ्यां कृत्वा गजैर् भिः शेषितं तमवशिष्टं ताः पुंसः काकिन्यो ज्ञेयाः
एवं ग्रामादेरपि वर्गसंख्यां द्विगुणीकृत्वा परस्य पुंसो वर्गसंख्ययाढ्यां कृत्वा गजैर्भजेदवशिष्टा ग्रामस्य काकि
न्यो भवंति एवं अनयोः पुरुषग्रामयोः काकिनीनां विवरात् यस्याधिका अवशिष्टं तिसोर्थदः परस्य ला
भः यथा नीलकंठस्य वर्गः सर्पः तत्संख्या ५ द्विगुणा १० चरणाद्रेर्वर्गः सिंहः तत्संख्या ३ तया युक्ता १३
गजभक्ता अवशेषं नीलकंठस्य काकिन्यः ५ एवं ग्रामवर्गसंख्या ३ द्विगुणा ६ नीलकंठस्य वर्गसंख्यायुक्ताः ११

अष्टभक्ताः शेषं ३ ग्रामस्य काकिन्यः द्वयोरंतरे शेषं २ नीलकंठस्याधिकं तेन दातृत्वात् ग्राह्यः
नित्यर्थः उक्तंच स्ववर्गं द्विगुणीकृत्य परवर्गेण योजयेत् अष्टभिस्तु हरेद्भागं योऽधिकः स
ऋणी भवेत् इति अथवा रवेशनमाह अथेति द्विजादिराशीनां पुंसां क्रमेण पूर्वतः प्राच्यादिक
चतुष्टये द्वारं हितं यथा द्विजराशीनां कर्कवृश्चिकमीनराशीनां पूर्वदिशि वैश्यराशीनां वृषकं
द्वि

ॐ
मु॰टी॰
वा॰
॥२॥

ॐ श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ वास्तुप्रकरणं व्याख्यायते ॥ गृहं निर्माणं सर्वो जनं भविष्यत्पुराणे १
गृहस्थस्य क्रियाः सर्वा न सिद्ध्यंति गृहं विना यतस्तस्मात् गृहारंभप्रवेशसमयौ मतौ गृहस्थस्य तु कर्न
सिद्ध्यंति निष्फला भवंति इत्यर्थः इत्याद्यर्थं मनस्यालोच्य ग्रामादिष्वस्य शुभाशुभं लाभादि विचा
रयन्नाह लविक्रीडितेनाह पङ्क्तिमिति नामभात् व्यवहारिकनामराशेः यथा नीलकंठनामराशेर्

पङ्क्तौ कस्तुतेशैदिग्मितमसौ ग्रामः शुभो नामभात् स्ववर्गं द्विगुणं विधाय परवर्गाढ्यं ग
जैः शेषितं काकिन्यस्त्वनयोश्च तद्विवरतो यस्याधिकासौ र्थदो यद्वारं द्विजवैश्यशूद्र
नृपराशीनां हितं पूर्वतः १ राम

श्चिकाख्या तु पङ्क्तौ यस्य ग्रामादेर्भं यथा च रणाद्रिसंज्ञको ग्रामराशिः मीनाख्यः स चेत् द्वितीयो नव
मः पंचमः एकादशसंख्यो रूक्षमङ्गलस्थस्तदासौ ग्रामः स्वस्य शुभः स्यात् अन्यथा न शुभ इत्यर्थः १
यथा नीलकंठराशेर्वृश्चिकाख्यात्पंचमो मीनराशिश्चरणाद्रेः ततश्चरणाद्रिनीलकंठस्य वासयो
ग्यः उक्तंच नामर्क्षाद्द्विसुतांकदिक्भवगतो ग्रामः शुभो नान्यथेति अत्र नामराशिरेव ग्राह्यः

२
राम

ध्वहब्द धूम्रखध्वां

अथेद्द्वेशोनतद्धैन ध्वजाद्यायान्वदन् आयैर्वर्णाप्रत्वेन च द्वारनिवेशनमुपजात्याह आया इति ध्वजादिका इति पिंडे क्षेत्रफले
अष्टशेषिते तत्परिमिता ध्वजादिका आयाःस्युः ध्वजधूम्रौ प्रसिद्धौ हरिः सिंहः श्वा कुक्कुरः गौर्वृषः खरो गर्दभः इभो हस्ती
ध्वांक्षः काकः स्वार्थिकः सर्वदिशीति ध्वजाख्ये आये सर्वदिशि दिक्चतुष्टयेपि गृहद्वारं कार्यं हरौ सिंहाये पूर्वदक्षिणोत्तर
दिक्षु द्वारं कार्यं न पश्चिमदिशि तथा वृषाख्ये प्राच्यां दिश्येव द्वारं नान्यदिक्षु गजाख्ये आये प्राग्यमयोः दिपः पुनः अयो कृत्वा
वापीकूपसरःसु च मगेन्द्र मासने दन्तपनेषु गजं पुनः स्वर्णभोजनपात्रेषु छत्रादिषु पुनर्ध्वजं आग्नेवेश्मसु सवेषु गृहे

त। खेटायतनतत्रभवो ऽष्टैर्देध्नैर्हताद्दुतिविंशतिरहद्वेष्टिता आयाध्वजो धूम्रहरिगोखरेभध्वांक्षकाः पिंडहता अ
५ ष्टशेषिते ध्वजादिकाः सर्वदिशि ध्वजे मुखं कार्यं हरौ पूर्वयमोत्तरे शुभं प्राच्यां वृषे प्राग्यमयोर्गजेऽथवाप
्यादुदक्पूर्वयमे द्विजादितः ॥ ५ ॥ रामायनमः ॥ ६

चैवोपजीविनां धूम्रं निपोजयेत् केचिन्तथा म्लेच्छादि जातिषु खरो वैश्यागृहे शस्तो ध्वांक्षस्थापि कुटीषु च वृषसिंहध्वजा
स्थापि प्रसादपुरवेश्मनि गजाये वा ध्वजाये वा गजानां सदनं शुभं अश्वालये ध्वजायेपि च खराये वृषभे पि वा अमत्रकं च
वस्त्राणां वृषाये वा ध्वजेपि वा पादुकोपानहोः कार्ये सिंहाये ध्वथ वा ध्वजे उक्तानामप्यनुक्तानां सर्वेषां च ध्वजः शुभ इति
अथ ब्राह्मणादिवर्णपरत्वेन द्वारनिवेशनमाह अथ वा इति द्विजादितो ब्राह्मणादि वर्णविभागेन पश्चादुदक्पूर्वयमेष्वपा
ब्राह्मणस्य पश्चान्मुखं क्षत्रियस्योदङ्मुखं वैश्यस्य पूर्वमुखं शूद्रस्य दक्षिणमुखमित्यर्थः तथा च श्रीपतिः ध्वजे प्रती
चीमुखमग्रजानां मुदङ्मुखं भूमिभृतां च सिंहे विशां वृषे प्राग्वदनं गजे तु शूद्रस्य याम्याननमामनेति ॥५॥ रामायनमः ॥

नवरकुम्भ

मु० टी० अथ राशिपरत्वेन ग्रामवासे निषिद्धस्थानानि वसंततिलकयाह गोसिंहेति ग्रामस्य नवधा
वा० विभागं कृत्वा मध्ये मध्यविभागे गोसिंहनक्रमिथुनैर्नैव निवसेत् वृषसिंहमकरमिथुनराशिमतः
२ पुरुषा न वसेयुः अथ पूर्वककुभः पूर्वदिशः ततः प्रदक्षिणं अलिर्वृश्चिकः तदादिराशिमतः पुरुषा न वसेयुः
० यथा पूर्वस्यां वृश्चिकः आग्नेय्यां झषो मीनः दक्षिणस्यां कन्या नैरृत्यां कर्कः पश्चिमायां धनुः वायव्यां तुला

३ गोसिंहनक्रमिथुनं निवसेन्न मध्ये ग्रामस्य पूर्वककुभोऽलिझषाङ्गनाश्च कर्कीधनु
स्तुलभमेषघटाश्च तद्वद्वर्गाः स्वपंचमपरा बलिनः स्युरैंद्र्याः २ राम

उत्तरस्यां मेषः ऐशान्यां कुम्भः न वसेदित्यर्थः अथ अ० क० च० ट० त० प० य० श० वर्गा अष्टौ ऐन्द्र्याः पू
र्वदिशमारभ्याष्टदिक्षु बलिनः यथा अवर्गः पूर्वस्यां कवर्ग आग्नेय्यां चवर्गः दक्षिणस्यां टवर्गो नैरृ
त्यां तवर्गः पश्चिमायां पवर्गो वायव्यां यवर्ग उत्तरस्यां शवर्ग ऐशान्यां बलिन इत्यर्थः कीदृशा वर्गाः स्वपंचम
पराः स्वस्मात्पंचमः परः शत्रुर्येषां ते यथा अवर्गः पूर्वस्यां बली तेन पश्चिमायां तवर्गनिवासो न विधेयः एवं कवर्गा
दीनामपि वायव्यादौ तत्र निवासो वा न विधेयः २ ॥ वा।

इदानीं व्ययकथनपुरःसरं फलमंशकेऽपजातमाह भमिति प्रागुक्तदिशां कल्पेन यद्गृहभं तत्रनागेरष्टभिः तष्टेऽवशिष्टं व्ययईतितः यथातो दिशि भं अयमेवृ वायः असौ व्ययः ध्रुवादिनामात्रयुक् ध्रुवादिनाम अधुने वक्ष्यति यत्संख्यानि दिक्षु नामानि दिक्षुद्वाराणि चिकीर्षितानि तदङ्कुरोधेयदागतं ध्रुवादिगृहनाम तदङ्कसंख्यायायुक्तः ततः सपिंडः प्रागानीतपिंडयुक्तः गुणोऽस्त्रिभिस्तष्टो भक्तावशिष्टः एकादित्रिशेषेण इंद्रयमराजसंज्ञकास्त्र्यंशाः स्युः अत्र यद्वारे भं तत्कोयमाख्यांशकोनशुभः अर्थादिंद्रराजानौ शुभफलदौ ॥ ८ ॥ अथ शालाध्रुवा॰

6 भं नागतष्टं व्ययईरितोऽसौ ध्रुवादिनामात्रयुक्तः पिंडः तष्टो गुणैरिंदु कृतांतभूपा इंशाभवेयुर्न शुभोऽंतकोत्र ८ दिक्षु इवादितः शालाध्रुवाभ्रहौ कृतागजाः शालाध्रुवांकसंयोगः सैकोवेश्मध्रुवादिकम् ९ रामायनमः

यानयनं पद्यावक्तव्येनानुष्टुभाह दिक्ष्विति प्राच्यां द्वारे चिकीर्षिते शालाध्रुवांकः एकः १ दक्षिणस्यां द्वौ २ पश्चिमायां कृता अश्ववारः ४ उत्तरस्यां गजाष्टौ ८ अथ दिक्षद्वयेन यावंति द्वाराणि एकं द्वे त्रीणि च वा दिवा चिकीर्षितानि तावता शालाध्रुवकासंयोगः सैकः एकयुतः सन् ध्रुवादिके वेश्मगृहं स्यात् यथा पूर्वस्यां पश्चिमायां च द्वारे भीष्टे शालाध्रुवौ १।४। अनयोर्योगः ५ सैकः ६ षष्ठं गृहं दिक्षु तुष्टये विजयाख्यं गृहं १६ षोडशमिति ९ रामायनमः

टी॰ क्रमात् गृहेशतनश्री सुखवित्तनाशो भवंति यथा स्त्रैवैर्निर्वलेनीचे स्थितेवा गृहेशस्यनाशः इंदौ चंद्रे निर्वले चास्तंगतेवा गृहेशस्त्रियो
४ नाशः इज्ये गुरौ निर्वलेऽस्तंगते नीचे वा गृहेशस्य सुखनाशः शुक्रे निर्वलेऽस्तंगते नीचगे वा वित्तस्य नाशः वसिष्ठः नीचे शत्रुगृहे तेजो वेशु
वा॰ क्रे चंद्रे यवा रवौ निर्मितस्य दने शान्याति निःस्वत्वमाप्नुयात् अस्त दोषो त्र नयात्र्यः प्राहितिरेव सिकौ बुधैः नास्तदोषः सदा चंद्रे नमेत्र नीचदो॰
नस्य नीचगे इति कर्तुरिति पत्तनहस्ते स्थितस्त्र्य इस्तहि धुभं यत्गृहस्य विस्तारायाम वशाद्ध्रुवं भं तद्गृहभं तस्मिन् पुरः स्थिते सुखस्थिते सति कर्तुर्गृहनिर्माता तु स्तद्गृहे स्थिति निर्वासो नस्यात् पृष्ठगते वा विधुवास्तुनो भे सति त्वनिःस्वनं चौरकृतापहारं
गृहेशतनश्री सुखवित्तनाशोः केंद्रीज्यभृगुके वि बलेस्तनीचे कर्तुः स्थितिर्नो विधुवास्तुनो भे पुरः स्थिते पृष्ठगते त्वनिःस्यात् द
5 नदृशा स्वसर्वस्वहानिःस्यादित्यर्थः पुरः पृष्ठस्थितत्वं च दिग्द्वारभक्रमेण यथा गृहद्वारं यस्यां दिशि विधुस्थितं न दिग्नक्षत्रेषु तत्पृष्ठदिग्नक्षत्रेषु च गृहारंभो न कार्यः वामदक्षिणनक्षत्रेषु गृहारंभः सुखेन कार्यः तदुक्तं त्रसतशंभुना गृहापलब्धारं यत्र च क्षत्रेच चंद्रमा शालाकास्तत्केंद्रं पालकृतिकादि क्रमेण च वामदक्षिणभागे तत्प्रशस्तं शांतिकारकं अग्रपृष्ठेन दातव्यं यदीच्छेच्छुभमात्मनः कृत्तं चंद्रस्य वामोऽग्र अग्रपृष्ठेन शस्यते इति अयमाशयः कृत्तिकादि सप्तनक्षत्रे अनुराधादि सप्तसु वा गृहनक्षत्रे चंद्रनक्षत्रे च सति पूर्वद्वारं पश्चिमद्वारं वा न कार्यं तत्र चंद्रः पृष्ठस्थितो ग्रस्थितो वा भवति एवं मघादि सप्तसु धनिष्ठादि सप्तसु वा गृहनक्षत्रे चंद्रनक्षत्रे वा सति दक्षिणद्वारमुत्तरद्वारं वा न कार्यमित्यर्थः

अथ केषांचिन्मतेन गृहस्याद्यादि नवकं उपजातिकाया छायाख्याभ्यामाह पिंडेऽष्टेति आयघ्नि पिंडे क्षेत्रफले नव-
धास्थापिते क्रमेण नवादिभिरंकैर्गुणिते क्रमेण नागादिभिरंकैर्भक्ते च सति यदवशिष्टं तदायादिकं स्यात् ॥१॥
यथा क्षेत्रफलं नवभिर्गुणितं मष्टभिर्भक्तं शिष्टमायः स्यात् तद्यथा पिंडः २०३ नवगुणितः १८२७ अष्टभक्ते
शेषं ३ सिंहायो जातः एवं सर्वेष्वानीतास्तु इमे वारः ७ अंशकः ५ द्रव्यं ४ ऋणं १ नक्षत्रं ४ रोहिणी तिथिः ४
चतुर्थी योगः २ प्रीतिः आयुः ६४ उक्तं च गोंकलेषु गुणोदू नागाजलधि व्यालैर्हृते भूफले नागाद्ध्यक
४६ दिवाकराष्टुतिथि योगैः खरसैर्भजेत् आयं वारमथांशकं धनमृणं तारां तिथिं चित्तये योगं चायुरिती हरे
पिंडे नवांकांगगजाग्निनागनागाब्धिनागैर्गुणितैः क्रमेण विभाजिते नागनगांकसूर्यैर्नागर्क्ष
तिथ्यर्क्षखभानुभिश्च ११ आयो वारांशकौ द्रव्यमृणमृक्षं तिथिर्युतिः आयुश्चाथ गृहेशर्क्षगृह
भैक्यं मृतिप्रदं १२ राम

यक पदे भागे हृते तांत्रिके रिति अथैषां प्रयोजनं विषमायः शुभायैव समायः शोकदुःखदः वाराणां सूर्यार
वारराश्यंशाः सदा वह्निभयदाः यथागणितागतो भौमवारः सूनिंद्यः तद्राशिः मेषवृश्चिकौ तौ निंद्यौ तद्दशा
यस्मिन्कस्मिंश्चिल्लग्ने मेषवृश्चिकनवांशा निषिद्धाः एवं सूर्यवारेपि अन्येषां वारराश्यंशाः शुभाः ॥१॥

वा० कयोगः सैकौ वेश्मनुक्त दिशासंख्या मवधारयेत् सचेत्संख्या पंचदशी द्वादशी षष्ठी एकादशी चतुर्दशी वास्यात्तदा गृहनामा
५ क्षरं त्र्यात्मकं स्यात् १५।१२।८।६।११।१४। अत्र चोद्धितुलराणि सेवसंख्या प्रथमा द्वितीया चतुर्थी पंचमी षष्ठी दशमी तृतीया
त्रयोदशी वास्यात्तदा गृहनाम द्व्यक्षरं द्व्यात्मकं स्यात् सा संख्या सप्तमी अस्या नवमी वा एकाक्षरं गृहनाम ६ अथ यद्यपि ध्रु
वादि नामाक्षरसंख्याज्ञानं शकाद्यर्थं नैव जातं तथापि तन्मध्ये कानिचिच्छुभानि इति नामसदृशफलसूचनार्थं वा उक्तं नरपत्यां
नामान्यार्यागीतीछंदसाह ध्रुवधान्येति अत्रार्यागीतिलक्षणं च आर्यापूर्वार्द्धं यदि गुरुणैकेनाधिकेन निधने युक्तं इतरत्त
तिष्यर्कांशाश्च गोहृदु राशेर्नामाक्षरं त्र्यं भूमिष्ठा ख्याता दिगुणदिक्श्च गुहाकोणगः स्मृतः ९ ध्रुवं धान्यं जयं
नंदं खरं कांतं मनोरमं सुमुखं दुर्मुखं उग्रं रिपुदं वित्तदं नाशं आक्रंदं विपुलं विजयाख्यं स्यात् १० रामायनमः

निखिलं यदीयमुदिते यमार्यागीतिरिति अत्रार्या सामान्यलक्षणमप्यनुसंधेयं विशेषलक्षणस्य सामान्यलक्षणाधी
नत्वात् निधनेप्याते ध्रुवमसुधमुखं सप्रथमं गृहं १ धान्यं पूर्वद्वारं द्वितीयं २ जयं दक्षिणद्वारं तृतीयं ३ नंदं प्राग्दक्षिणद्वारं चतुर्थं ४
खरं पश्चिमद्वारं पंचमं ५ कांतं प्राक्पश्चिमद्वारं षष्ठं ६ मनोरमं दक्षिणपश्चिमद्वारं सप्तमं ७ सुमुखं प्राग्दक्षिणद्वारं अष्ट-
मं ८ दुर्मुखं उत्तरद्वारं नवमं ९ उग्रं पूर्वोत्तरद्वारं दशमं १० रिपुदं दक्षिणोत्तरद्वारं एकादशं ११ वित्तदं पूर्वदक्षिणोत्तरद्वारं द्वा-
दशं १२ नाशं त्रयाख्यं पश्चिमोत्तरद्वारं त्रयोदशं १३ आक्रंदं प्राक्पश्चिमोत्तरद्वारं चतुर्दशं १४ विपुलाख्यं दक्षिणपश्चिमोत्तरद्वारं
पंचदशं १५ विजयं चतुर्दिग्द्वारं षोडशमिति १६॥ १०॥ रामायनमः ॥

श्री ४

फलं २

अथ पद्यत्रयं भेरुवबृत्तस्य वृक्षशालिनी भ्याप्याह गेहाद्यारंभे इति लाभे रामैरि ति गेहं गृहं आदिशब्देन प्रासादग्रा
मादि तदारंभे सति अर्कभान्मृगांकात् नक्षत्रात् रामैस्त्रिभिर्भैर्वत्सस्य वत्सस्य शीर्षस्थितैः सद्भिर्दाहः स्यात् ततो
वेदभैरग्रपादे पुरःस्थितपादद्वयस्थितैः अन्यगृहजनवासरहितं स्यात् ततश्चतुर्भिः पृष्ठपादद्वयस्थैः स्थिरत्वं
गृहकर्तुः ततो रामैः पृष्ठस्थैः श्रीः स्यात् ततो युगैश्चतुर्भिर्दक्षिणकुक्षिस्थितैर्लाभः ततस्त्रिभिः पुच्छगैः स्वा
मिनो गृहकर्तुर्नाशः ततो वेदैर्वामकुक्षौ नैःस्व्यं ततस्त्रिभिर्मुखस्थैः गृहकर्तुः पीडा सततमनवरतं स्यात् ।

गेहाद्यारंभेऽर्कभाद्वत्सशीर्षे रामैर्दाहो वेदभैरग्रपादे अन्यत्वं वेदैः पृष्ठपादे स्थिरत्वं रामैः पृष्ठे श्रीर्यु
गैर्दक्षकुक्षौ १३ लाभो रामैः पुच्छगैः स्वामिनाशो वेदैर्नैःस्व्यं वामकुक्षौ मुखस्थैः रामैः पीडा सत
तं वार्कधिष्ण्याद्वत्सचक्रे हि दृष्टिः ग्रामे कृच्छ्रे ह्यस्तलस्त्वं १४ राम

उक्तं च अत्र चरणैस्त्रिवेदवेदाग्नियुगाग्निवेदत्रिकेषु ३।४।४।३।४।३।४।३। भानोः शशिभं गृहेषु दाहो वि ।
नाशः स्थिरता धनं श्रीः अन्यच्च दारिद्र्यमृती क्रमेणेति अथ तस्यापि कृष्णायी माह वेति अर्कधिष्ण्याद्वेदैः
फि॰ २ सप्तभिरसत्फलं ततोऽष्टैरेकादशाधिष्ण्यैः सत्फलं ततोऽग्निदशान्नक्षत्रैरसत्फलमुक्तं स्यादिति निष्कृत्यर्थः
उक्तं च रविभात्सप्तनेष्टानि शुभान्येकादशाष्टमात् दशशेषाण्यनिष्टानि साभिजिद्वृषवास्तुनीति १४ राम

पु॰ १॰ अशानोचं गृहस्यागतनक्षत्र तद्दूराप्यात्मकपाद यत्राऽंशचरणतत्त्वज्ञातव्यसर्वदा गृहस्य इति यथाकृत्तिकाद्यराश्या
वा॰ त्मिका तत्रैकाव शेषे मेषः ध्याग्नुणकादिशेषे वृषः मृगे द्यधिके शेषे मिथुन आद्य पाद्यष्टः पुनर्वसाव प्यशक
६ त्रयं पावन्मिथुने विभाजिते नागनगांकं १०।७।८।१२।१८।१२।७।५।२७।१२०।अन्यथा एवमुत्तरफाल्गुन्यादिषु द्विराश्याल
केषु तृतीये नतु निःसंदिग्धे हृष्टि न्यादिषु धनगोपोश्च धनाधिकं गृहवृद्धौ निधनापक्ष्याधिकमिति ० नक्षत्र
स्य विपत्सदा विपत्तारा प्रत्यरी प्रतिकूलदा निधना ख्या तारा तु सर्वथा निधनप्रदा अर्थापार्थः गृहकर्तुर्नक्षत्रा
द्गृहभं गणयेन्नवभक्तावशिष्टं यदि विपत्तारादिकं स्यात्तदा तद्गृहमनिष्टं स्यात् अन्यथा शुभं तथाच कश्यपः दक्षेतुः
स्वं तृतीयं तु पंचमं क्षयशः सप्तमं आयुः नवमं समर्तं कलभा यदि समभमिति यदा तु कर्तुर्गृहस्य चैकमेव न
क्षत्रं तत्र स्वयमेव निर्णयमाह गृहेति गृहेशर्क्षं गृहस्वामिनक्षत्रं यागुक्ते याकारेणानीतं गृहभं च तयोर्यदि ह्यं
एकमेव चेद्भस्यात्तत् गृहकर्तुर्मरणप्रदं स्यात् गृहस्य तत्तातैत्त्विकं धिष्ण्यं चेन्निधनप्रदमिति विसिष्ठोक्तेः वास्तुशा
स्त्रे द्विराश्यात्मकभेषु राश्यादिनिर्णयोऽन्यथाभिहितः अश्विन्यादित्रयं मेषे सिंहे प्रोक्तं मघात्रयं मूलादि तत्पंचा
पे शेषेषु नवराशयइति अथ पत्नीवालकशाखोनवांशानुक्तकृक्षः गृहस्य नक्षत्रराशिज्ञाने वर्णाविशुप्य इत्याद्युक्तप्रका
रेण गृहस्वामिनक्षत्रराशिवशात् द्वादशादि विचारो विचारो विधेयः तत्र नाडीवेधे प्राशस्त्यमुक्तं चिंतामणौ सेव्यसेवक
योश्चैव गृहतस्वामिनोरपि परस्परं मित्रयोश्च दंपत्योर्नाडीप्राशस्त्यते तिथिमयोजने द्वौरिक्ताच वर्जयेदिति योगाना
दि सिद्धयै गुलादिकं प्रतिपद्विशेष्य वालेत्र फलसाध्यम् १२ ॥ राम

खानि गृहाणि तोलिमेव व वव श्चि कपोत दक्षिणो तर मुखानि च कुर्यात् अन्यथा यदि करोति दुर्मति र्व्याधि शोकभयना
शमश्नुते मीनचापमिथुनांगनागते कारयेन्न गृहमेव भास्करे इति तत्र कुंभार्क सहिते फाल्गुने प्रागपरमुखं गृहं कार्यं
उभयोर्विहितयोरिक बाधया अयनात् एवमयोपि सर्वत्र ज्ञ गन्धो हेने पाषाण ष्टकादि गेहानि निंद्यमासेन कारये
त् तृणदारुगृहारंभे मासदोषो न विद्यते इति । अथ नक्षत्राण्याह ध्रुवेति ध्रुवाणि रोहिण्युत्तरात्रयं मृदूनि मृगरेवतीचि
त्रानुराधा वरुणः शततारका स्वाती वसुर्धनिष्ठा अर्को हस्तः पुष्यश्च एषु भेषु गृहनिर्माणं सत् शुभं स्यात् गर्गः उत्तरेषु
चरोहिण्यां पुष्ये मैत्रकरद्वये धनिष्ठा द्वितये पौष्णे गृहारंभः प्रशस्यते इति अत्र प्रसंगोनोक्तं तदुक्तिश्च महेष्टा गयुक्तेः स्तुति
गेहमिति आदित्यां पुनर्वसौ सूतिकागृहनिर्माणं प्रशस्तं तत्रेति तत्र सूतिगेहे हरिभविधि भयोः श्रवणाभिजितोर्नक्षत्र
योः प्रवेशः शस्तः तथा च लल्लः पुनर्वसौ नपादीनां कर्तव्यं सूतिकागृहं श्रवणाभिजितो मध्ये प्रवेशं तत्र कारयेदिति अ
त्र नपपदोपादानात् ब्राह्मणानां पूर्वोक्तनक्षत्रे वा कार्यं आवश्यकत्वे श्रवणाभिजितोर्मुहूर्तः तदुक्तं योगयात्रायां तत्र
सूतिगृहं नैऋत्यां कार्यं नैऋत्यां सूतिकागृहमिति वसिष्ठोक्तेः वारादेरपवादेन क्षत्रात्यये मिति तानि हस्तादित्यश्वि
न्यः पुष्य पवन प्राजेश मित्र नरा चित्रा स्थिरा श्रवणो मृदु स्थिर कर्मदेवे विद्वान् वि रिक्ते तिथौ शुक्र चापेशानैश्वर प्राणशिना
गेरे तु कूलेवि धौ सद्विवेशमनिदं सूतिका गृह विधि यः क्षेमं करोति क्ष्यते इति नवमे मासि सूतिका गृहे प्रवेशः कार्यः गर्गः
मासे तु नवमे प्राप्ते पूर्वे पक्षे शुभे दिने सूतिका संभवे काले सद्यश्च प्रवेशयेत् रोहिण्यां द्व पौष्णे स्वाति वाहणोत्तरे चि
मु०टी० अथ सूर्यच रमसेवे नग्न गादि दिक्षु द्वाराणि गृहनिर्माणं नक्षत्राणि च श्रीधर आह कुंभे केरति कुंभस्थे सूर्ये फाल्गुने
वा० मासि प्रागपरमुखं गेहं प्राग्मुखं पश्चिममुखं वा गृहं सत् शुभफलं स्यात् श्रावणे मासि सिंहकर्कसंक्रान्त्योश्च प्रा
ग्मुखं पश्चिममुखं वा गृहं स्यात् पौषे मासि नक्रे मकरे संक्रान्तौ च प्रागपरमुखं गृहं स्यात् अजगोजगे के वृषमेषगे स
ति राधे वैशाखे मासि च तथा मार्गे मासि जूकालिगे तुलावृश्चिकगते सूर्ये मेषगे शुभदं भवेत् वृषस्थे धनवृद्धिः स्या
न्मिथुने मरणं ध्रुवं कर्कटे शुभदं प्रोक्तं सिंहे भृत्यविवर्द्धनं कन्या रोगं तुला सौख्यं वृश्चिके धनवर्द्धनं कार्मुके च म।
कुंभे र्के फाल्गुने प्रागपरमुखं गृहं श्रावणे सिंहकर्कयोः पौषे नक्रे च याम्योत्तरमुखं सदने गोजगे र्के
च राधे मार्गे जूकालिगे सत् ध्रुव मृदु वरुण स्वाति वसु र्क पुष्यैः सूतिगेहं त्वदित्या हरिभविधिभ
योस्तत्र शस्तः प्रवेशः १५ राम
हा हानिर्मकरे स्याद्धनागमः कुंभे तु रत्नलाभः स्यान्मीने सद्म भयावहमिति । चान्द्रमासानाह श्रीपतिः शो
कोधान्यं मृतिपशुहृति द्रव्यवृद्धिर्विनाशो युद्धं भृत्यक्षतिरथ धनं श्रीश्च वह्नेर्भयं च लक्ष्मीप्राप्तिर्भवति सद्मारं
भकर्तुः क्रमेण चैत्राद्येषु मुनिभिरिति फलं बालकृशाकस्तो पदिष्टमिति असौर चान्द्रमासानां महान् शुभाशुभफ
लवितथः अत्र चिकीर्षित गृह द्वारानुकूल रविसंक्रमसधीचीन विहित मासि चैत्र वैशाखादिषु गृहारंभः का
र्यः इति विरोधाभाव इति तथैवोपनिषिद्धं द्वारनियममाह श्रीपतिः कर्किनक्रहरिकुंभगतेर्के पूर्वपश्चिममु

स्युर्गृहनिर्माणे पुत्रारोग्यधनप्रदा इति नारदवाक्यं मासे तपस्ये तपसि माधवे नभसि त्रिषे ऊर्जे च गृहनिर्माणं
पुत्रपौत्रधनप्रदमिति वसिष्ठवाक्यं च आश्विन कार्तिक माघ मासानां शुभत्व प्रतिपादकं तुलावृश्चिकम
कर कुंभार्कसाहित्ये प्रशस्त्यपरं वचनांतर बोधित निषेधात्मागुक्त विषय एव एवं फाल्गुनस्य शुभत्वं कुंभार्क
विषयं कुंभार्कराहित्ये तु निषेध्यः नतु कार्तिक माघ मासौ श्रीपतिना निषिद्धौ तयोः कोविषयस्तत्राह। (14
तपेति ऊर्जः कार्तिको मासः कन्यायां कन्यागतेर्के न सन् न शुभः च पुनस्तपा माघ मासः धनुषि धनुर्स्केन
सन् न वैतदयुक्तं यतः शुक्लादि चांद्रमासे चैत्रादि माससंज्ञाः संति तत्र कार्तिके कन्यासंक्रांतिः माघे धनुः
संक्रांतिश्च कदापि न संभवेत् अतस्त्राह कृष्णादि मासादिति मासे द्विविधे शुक्लादिः कृष्णादिश्च तत्र चैत्र
शुक्ल प्रतिपदमारभ्यामावास्यांत पर्यंत शुक्लादिः कृष्णपक्ष प्रतिपदमारभ्य पूर्णिमापर्यंत कृष्णादिः उ
भयथापि शास्त्रेषु व्यवहारः अश्वयुक् कृष्णपक्षे तु श्राद्धं कुर्याद्दिने दिने इति मासे भाद्रपदे हस्त्यां कृष्णपक्षे ईशा
त्वके भवेत् प्रौष्ठपदे मासे जयंती नामसा स्मृतेति च यत्र यदि दर्शांतो मासो विवक्ष्यते तदा भाद्रपद कृष्णपक्षे श्रावणे
मासे जयंत्येवं कुर्यात् तदेतन्मासस्य कृष्णादित्वे प्रमाणं तत्रापि च पूर्णिमांतः कार्तिक पूर्णिमांत कृष्णादित्वेन श्रव
हर्षेत्र कन्यासंक्रांति संभवान्निषेध उपपन्नो भवति एवमेव [illegible]
[illegible] पौ कार्ति शार्दूलविक्रीडितेनाह केचिदिति एवो
द्वारवशेन केवाक्यतो क्ता इदानीं मेषस्थे रवौ मधौ चैत्रे मासे गृहं प्रोक्तं शुभं स्यात् तथा वृषस्थे सूर्ये ज्येष्ठमासे कर्के
ऽर्के शुचावाषाढे सिंहगतेर्के भाद्रपदे मासि घटे तुलास्थे रवौ आश्वयुज्याश्विनमासे अलौ वृश्चिकस्थेर्के ऊर्जे
कार्तिकमासि मृगे मकरस्थेर्के पौषमासे नक्रघटे मकरकुंभेर्के माघमासे मारभ्यं गृहं शुभं स्यादित्यर्थः इति केचि
न्निगदितं अनेन मेषेर्के चैत्रेपि गृहं शुभं यत्तु चैत्रनिषेधः समीनार्कविषयः वृषस्थेर्के ज्येष्ठेपि शुभं यत्तु ज्येष्ठ
केचिन्मेषरवौ मधौ वृषभगे ज्येष्ठे शुचौ कर्कटे भाद्रे सिंहगते घटे श्वयुजि चोर्जेलौ मृगे पौषके माघेन। 13
क्रघटे शुभं निगदितं गेहं तथोर्जे न सत्कन्यायां च तथा धनुष्यपि न सत्कृष्णादि मासाद्भवेत् १६ रामायनमः
निषेधः समिथुनार्कविषयः कर्कस्थेर्के आषाढेपि शुभं आषाढनिषेधस्तु मिथुनार्कविषयः सिंहस्थेर्के भाद्रेपि
शुभं भाद्रनिषेधस्तु कन्यार्कविषयः श्रावणस्तु तत्र विहितत्वादेव शुभः वृश्चिकेर्के कार्तिकेपि शुभं निषेधविष
यं स्वयमेव वक्ष्यति मार्गशीर्षस्तु विहित एव मकरस्थेर्के पौषेपि शुभं धनुरर्कसाहित्ये सोप्यशुभः मकरकुंभ
स्थेर्के माघेपि शुभं निषेधस्तु धनुरर्कविषयः अतएव सौम्य फाल्गुन वैशाख माघ श्रावण कार्तिकाः मासाः

अथ तिथिपरत्वेन द्वारनिषेधमुपजातिकयाह पूर्णेन्दुतस्तीति पूर्णेन्दुतः पूर्णिमातः कृष्णाष्टमीपर्यंतं प्राङ्मुखं गृहं शुभं
न भवति कृष्णानवमीतश्चतुर्दशीपर्यंतं क्रियमाणमुत्तरास्यं न शुभं अथ दर्शादितः शुक्लाष्टमीपर्यंतं पश्चि
मास्यं गृहं न शुभं शुक्लनवमीतश्चतुर्दशीपर्यंतं दक्षिणास्यं शुभं न वदंति तास्वेतासु तिथिषु तत्तद्दिग्मुखं गृहं न कु
र्यादित्यर्थः व्यवहारोच्चये पूर्णिमातोष्टमीयावत् पूर्वास्यं वर्जयेद्गृहं उत्तरास्यं न कुर्वीत नवम्यादिचतुर्दशी
अमावास्याद्यष्टमीयावत् पश्चिमास्यं विवर्जयेत् नवम्यादौ दक्षिणास्यं यावत् शुक्लचतुर्दशीमिति वेश्मादि

पूर्णेन्दुतः प्राग्वदनं नवम्यादिषूत्तरास्यं त्वथ पश्चिमास्यं दर्शादितः शुक्लदले नवम्यादौ दक्षिणा
स्यं न शुभं वदंति २७ भौमार्करिक्तामायुने चरोने गेविपंचके व्यत्याष्टस्थेः शुभैर्गेहारंभः स्यात्
रिगैः खलैः २८ ॥

विचारो न लिखितः ग्रंथगौरवात् २७ अथ पंचांगशुद्धिं लग्नशुद्धिं चानुष्टुभाह भौमार्केति भौमार्कवारौ रिक्ता
अप्रसिद्धाः अमा अमावास्या आदि प्रतिपदुपलक्षणार्थं ह्येतदपि एते रूने काले तथा चरराशिभिर्मेषकर्कतुला
मकरैः रहितेंगे लग्ने स्थिरे द्विस्वभावे वेत्यर्थः तथा विपंचके रोगाग्निलन्नपचौरमृत्युसंज्ञकपंचकरहिते इत्यर्थः
उक्तं च दारिद्र्यं प्रतिपत्कुर्याच्चतुर्थी धनहारिणी अमायां तु भयं दनेचैव नवमी शस्त्रघातिनी दर्शे राजभयं ज्ञेयं पंचमे दार
विनाशनमिति मार्तंडेन लंभो यापे धनिष्ठादिपंचके निषेध उक्तः धनिष्ठापंचके नैव कुर्यात्स्तंभसमुच्छ्रयं तत्रथा

(२)

अथ देवालयादौ विदिक्षु राहुमुखमिंद्रवंशयाह देवालयेइति अत्र उपयासंबोसंबंधः देवालयप्रारंभे राहुमुखं मी
नार्कतस्त्रिराशयवस्थिते सूर्ये ऐशानीतो विलोमतो विपरीतं विदिक्षु वायव्यादिषु राहोर्मुखं स्यात् यथा मीनमेष
वृषराशय वस्थिते सूर्ये ऐशान्यां राहुमुखं मिथुनकर्कसिंहस्थितेर्के वायव्यां कन्यातुलावृश्चिकस्थेर्के नैरृत्यां
धनुर्मकरकुंभस्थेर्के आग्नेय्यां राहुमुखमित्यर्थः एवं गृहारंभेपि सिंहार्कतस्त्रिराशयवस्थितेर्के विलोमतो ऐशा
न्यां राहुमुखं स्यात् वृश्चिकादित्रिभे वायव्यां कुंभादित्रिभे नैरृत्यां वृषादित्रिभे आग्नेय्यां राहुमुखं स्यात् तथा ज
लाशयप्रारंभेपि मकरार्कतस्त्रिराशयवस्थितेर्के विलोमत ऐशान्यां राहुमुखं स्यात् मेषादित्रिभे वायव्यां कर्का
दित्रिभे नैरृत्यां तुलादित्रिभे आग्नेय्यां राहुमुखं स्यादित्यर्थः फलमाह खातेइति देवालयादिविषये केखा

देवालये गेहविधौ जलाशये राहोर्मुखं शंभुदिशो विलोमतः मीनार्कसिंहार्कमृगार्कतस्त्रिभे खाते
मुखात्पृष्ठविदिक्शुभा भवेत् २९ राम:

तेभ्यः मिशोधनेकते व्यसतिराहुमुखाक्रांतदिशः सकाशात्पृष्ठवर्तिनी विदिक् शुभा भवेत् यथैशान्यां राहुमुखे न
पृष्ठविदिग् नैरृती तस्यां प्रथमखातारंभः शुभफलदः एवं वायव्यां राहुमुखे तत्पृष्ठविदिग् आग्नेयी तस्यां खातारंभः
शुभः एवं सर्वत्र उक्तं च ईशानतः सर्पति कालसर्पो विहाय सृष्टिं गणयेद्विदिक्षु शेषस्य वास्तोर्मुखमध्यपुच्छं त्र
यं परित्यज्य खनेच्च तुर्यं वृषार्कादि त्रयं वेद्यं सिंहादि गणयेद्गृहे देवालये च मीनादि तडागे मकरादि तमिति खा

मु॰री॰ वा॰ १० अथ गृहे कूपनिर्माणदिग्वशस्थितत्वात्फलशालिन्याह कूपेरति वेश्मभूर्वास्तुरस्त्रियामिति वास्तुशब्दः पुं
लिंगः वास्तोर्गृहस्य मध्येभागे कूपेसति स्वामिनोऽर्थनाशः स्यात् अथैशान्यादिषु पश्चिमार्गेणाष्टसु दि
क्षु पुष्टिरित्यादि फलं यथैशान्यां कूपे पुष्टिः पूर्वस्यामैश्वर्यवृद्धिः आग्नेय्यां पुत्रनाशः दक्षिणस्यां स्त्री
विनाशः नैऋत्यां गृहपतेर्मृतिः पश्चिमायां संपत् वायव्यां शत्रुतः सकाशात्पीडा स्यात् उत्तरस्यां कूपे सुखं

कूपे वास्तोर्मध्यदेशेऽर्थनाशस्त्वैशान्यादौ पुष्टिरैश्वर्यवृद्धिः सूनोर्नाशः स्त्रीविना
शो मृतिः संपत्पीडा शत्रुतः स्वस्य सौख्यम् ॥ २० ॥ रामायनमः ॥

गृहस्वामिन एव वसिष्ठः ऐश्वर्यं पुत्रहानिश्च स्त्रीनाशो निधनं भवेत् संपच्छत्रुभयं सौख्यं पुष्टिः प्रागादितः क्र
मात् कूपे कृते मध्यमे तु धनहानिस्तु स्वामिनः इति अथ कूपारंभे चक्रमाह कूपेऽर्कभान्मध्यगते त्रिभिर्भैः
त्वा------क पूर्वादिशास्त्रिभैः स्वादुजलं जलक्षयः स्वादकं क्षारजलं क्रमाद्भवेद्वास्तुर्यभात्त्रित्रिमितैः प्रु
भाम्शुभम् २० रामायनमः

अथ दिक्साहचर्येण उपकरणगृहाणि वसंततिलकयाह स्नानस्येति पूर्वतः पूर्वाद्यष्टदिक्षु स्नानगृहादीनि स्युः
यथा पूर्वस्यां स्नानगृहं आग्नेय्यां पाकगृहं दक्षिणस्यां शयनगृहं नैऋत्यां शस्त्रगृहं पश्चिमायां भोजनगृहं वा
यव्यां धान्यसंग्रहं उत्तरस्यां द्रव्यगृहं ऐशान्यां देवतगृहं वसिष्ठः ऐंद्र्यांदिशि स्नानगृहं पूर्वाग्नेययोर्मध्ये
मथनस्य दुग्धालोडनस्य गृहं स्यात् आग्नेयादक्षिणयोर्मध्ये आज्यस्य घृतस्य संग्रहं दक्षिणनैऋत्योर्म
ध्ये पुरीषस्य विष्ठात्यागस्य गृहं नैऋतिपश्चिमयोर्मध्ये विद्याभ्यासस्य गृहं पश्चिमवायव्योर्मध्ये रोदनस्य गृहं

स्नानस्य पाकशयनास्त्रभुजेश्च धान्यभांडारदैवतगृहाणि च पूर्वतः स्युः तन्मध्यतस्तु मथ
नाज्यपुरीषविद्याभ्यासाख्यरोदनरतौषधसर्वधाम २१ भगवतेनमः ॥

वायव्योत्तरयोर्मध्ये रतस्य संभोगस्य गृहं उत्तरैशान्ययोर्मध्ये औषधस्य गृहं ऐशानीप्राच्योर्मध्ये उक्तव्यति
ग॰२ रिक्तसर्ववस्तूनां धामगृहं कार्यं स्यादित्यर्थः वसिष्ठः ऐंद्र्याग्न्योर्मथनगृहं याम्याग्न्योर्घृतमंदिरं यमराक्षसयो
र्मध्ये पुरीषत्यागमंदिरं राक्षसवायव्योर्मध्ये विद्याभ्यासस्य मंदिरं तोयशानिलयोर्मध्ये रोदनमंदिरं ततः
कामोपभोगसदनं मध्ये वायुकुबेरयोः कौबेरैशानयोर्मध्ये चिकित्सामंदिरं स्मृतं गृहं हरीशयोर्मध्ये सर्ववस्तु
युतं गृहं सदनं कारयेदेवं क्रमाद्वक्तानि षोडशेति २१ रामायनमः ॥

भवेज्जातोपत नावधि लब्ध्वा पुत्रं स्यात् २४ राम:

मु॰टी॰ अथ विशेषफलमाहो पजातिकया जीवार्केति अत्र योगद्वयं ग्रहस्थानयोर्यथासंख्यं संबंधः यथा जीवो लग्ने
वा॰ अर्कः षष्ठे विधुर्धामित्रे सप्तमे शुक्रश्चतुर्थे शनिस्तृतीये एवंविधे लग्ने प्रारब्धस्य गृहस्य स्थितिः शतेदश
१२ तं वर्षशतं स्यात् अथ मेको योगः सितेति शुक्रो लग्ने अर्कस्तृतीये आरः षष्ठे ईज्यः पंचमे एवंविधे योगे प्रा
रब्धस्य गृहस्य स्थितिर्द्वे शते वर्षशतद्वयं स्यात् २२ अथान्ययोगद्वयमिंद्रवंशयाह लग्नांबरायेष्विति अ
त्रापि योगद्वये स्थानग्रहयोर्यथासंख्यं संबंधः लग्ने शुक्रः दशमे बुधः एकादशे सूर्यः लग्नव्ययेति केंद्रे गुरुः

जीवार्कविच्छुक्रशनैश्चरेषु लग्नारियामित्रसुखत्रिगेषु स्थितिः शतं स्याच्छरदां सितार्की
रेज्ये तनुत्र्यंगसुते शते द्वे २२ लग्नांबरायेषु भृगुज्ञभानुभिः केंद्रे गुरौ वर्षशतायुरालयः वं
धौ गुरुर्व्योम्नि शशी कुजार्कौ लाभे तदाशीतिसमायुरालयः २३ स्वोच्चे शुक्रे लग्नगे वा गुरौ वेश्म
गते यद्वा शनौ स्वोच्चे लाभगे वा लब्ध्वायुपुत्रं चिरं गृहम् २४ राम:

[illegible] तदेवंविधे योगे प्रारब्धमालयो गृहं वर्षशतमायुर्वत्स्यात् तत् पूर्ववत् तादृशं स्यात् अथ द्वितीयः वंधाविति चतु
र्थे गुरुः दशमे चंद्रः मंगलशनैश्चरावेकादशे तदा गृहमशीतिसमा वर्षाण्यायुर्यस्य तादृशं स्यात् २३ अथान्य
तयोगत्रयमनुष्टुभाह स्वोच्चे शुक्रेति स्वोच्चे शुक्रे मीनस्थे लग्नगे वा गृहं चिरं लब्ध्वायुः पुत्रं स्यात् अथवा स्वोच्चे श
नौ [illegible] गुरौ वेश्मगते [illegible] लब्ध्वायुपुत्रं नरफलदाता परग्रहस्थः शत्रुर्नवाशत्रु
सन्नू यदि द्यूने सप्तमे स्यात् अथवांबरे दशमे स्यात् तदा स गृहः तद्गृहं प्रारब्धमग्रतः वर्षमध्ये एव परहस्तस्थं अ
न्यहस्तगामि न कुर्यात् चेद्गृहपो ब्राह्मणादिवर्णस्वामी विप्राधीशो भार्गवेज्यावित्याद्यभिहितः सच अबलः स्यात्
यदा स वर्णाधीशः सबलः स्यात्तदा परहस्तगामी न स्यादित्यर्थः २५ अथान्य विशेषं वसंततिलकयाह पुष्येति
राज्यंच पुष्यः ध्रुवाणि मृदुहानि [illegible] मृगः हरिः श्रवणः सर्पो श्लेषा [illegible] एतैर्नक्षत्रैः सजीवैः गुरुयुक्तैः तद्वासरेण गु
२ रुवासरेण कृतं कर्तुमारब्धं गृहं सुतान् पुत्रान् ददाति तादृशं स्यात् अत्र सम्मतिर्वसिष्ठनारदवाक्यतः द्वीशेति द्वीशावि
शाखा अश्विनी [illegible] चित्रा वसुधनिष्ठा पाशी शतभे शिवआर्द्रा एतैर्नक्षत्रैः सशुक्रैः शुक्रसहितैः सितस्य वारे च कृतं
[illegible] यन्नां वरे यदि कोपि परांशस्थो ग्रहो गृहे अन्यांतः परहस्तस्थं कुर्यात् स्वं द्रुतमपि बलः २५ पुष्यध्रुवेंदुहरिसर्पजलैः
सजीवैस्तद्वासरेण च कृतं सुतराज्यदं स्यात् द्वीशाश्वितक्षवसुपाशिशिवैः सशुक्रैर्वारे सितस्य च गृहं धनधान्य
दं स्यात् २६ राम:

गेहं धनानि सुवर्णादीनि धान्यानि व्रीह्यादीनि ददाति तादृशं स्यात् तथा च नारदः श्रवणाषाढयोश्चैव रोहिण्यां चोत्तरायणे
गुरुवारे कृतं वेश्म राजयोगमिहोच्यते तद्गृहे जातपुत्रस्य राज्यं भवति निश्चयात् अत्र वसिष्ठवाक्यं तदनुसारेण मूलेन नक्षत्रा
भिधानं ईज्यो नरान्वयाही दु विष्णुधातृजलोदुषु गुरुणा सहिते येषु कृतं गेहं क्रियान्वितं मिति वासिष्ठोक्तेः अश्विनी शततारा सुवि
शाखा भाद्रचित्रके धनिष्ठादिति भे शुक्रसंयुक्ते शुक्रवासरे तद्गृहं धनधान्यसंपत्कुबेरसदृशो भवेत् अत्रापि नक्षत्रभेदः प्राक्तनमाहि
मूलं च रेवती चैव कृत्तिकाषाढमेव च एषु भौमेन युक्तेषु वारे तस्यैव निर्मितं अग्निनादह्यते तद्वत्पुत्रनाशश्च जायते अथ्वार्यमा
ख्यहस्तचतुरस्रोत्तुमेपिच समुधे बुधवारे च धनपुत्रसुखप्रदं अजैकपाद्द्वितये पौष्णे मैत्रेंद्रवायुभेपि च समंदे मंदवारे च गृहं तेषु तरात्

मु॰ री॰ अथान्ययोग छयं इंद्रवज्रयाह सार्द्रेति हस्तपुष्याद्रेवतीमघापूर्वाषाढ़ामूलैः सार्द्रैर्मंगलसहितैः कौजे भौमसंयुते धनि
वा॰ वारे कृतं गृहं अग्निसुतार्त्तिदं अग्निपीडां सुतपीडां ददाति तादृशं स्यात् सेन्द्रेति रोहिण्याश्विनी उत्तराफाल्गुनी चित्रा
१२ हस्तैः सेन्द्रैर्बुधयुक्तैः तस्यैव वारे कृतं गृहं सुखदं पुत्रदं वा स्यात् २७ अथान्ययोगमनुष्टुभाह अजैकपादिति पूर्वाभाद्रप
दोत्तराभाद्रपदा ज्येष्ठानुराधास्वाती भरणी नक्षत्रैः समंदैः शनैश्चरयुक्तैः मंदस्यैव वारे च प्रारब्धं गृहं रक्षोभूतैश्च
युतः स्यात् अत्रायं निष्कर्षः सर्वगृहारंभ नक्षत्राण्येव धयानि ततो वक्ष्यमाण चक्रे शोधयानि पश्चात् द्विदं योगवे
चकं विचार्यमेव गृहारंभः शुभफलदो भवेत् २८ अथ केचिन्मतेन द्वारचक्रस्य फलं शार्दूलविक्रीडितेनाह सू
ज्य सारैः करेज्यांत्यमघांबुमूलैः कौजेऽह्नि वेश्माग्निसुतार्त्तिदं स्यात् सेन्द्रैः कदास्राद्यमतक्षहस्तैस्तस्यैव वारे सु
खपुत्रदं स्यात् २७ अजैकपादाहिर्बुध्न्यशक्रमित्रानिलांतकैः समंदैर्मंदवारे स्याद्रक्षोभूतयुतं गृहं २८ सूर्य
र्ताद्युगभैः शिरस्यथ फलं लक्ष्मीस्ततः कोणभैः नागैरुद्वसनं ततो गजमितैः शाखासु सौख्यं भवेत् देहल्यां
१४ गुणभैर्मृतिर्गृहपतेर्मध्यस्थितैर्वेदभैः सौख्यं चक्रमिदं विलोक्य सुधिया द्वारं विधेयं शुभं २९ भगवतेनमः
यांद्वारादिति सूर्यधिष्ण्यतनक्षत्रात् युगभैश्चतुर्भिर्नक्षत्रैः शिरसि स्थितैर्लक्ष्मीः स्यात् कोणकैः कोणेष्ववस्थितैर्नागैर
ष्टभिः उद्वसनं शून्यवासः हितं स्यात् तदग्रभैरष्टमितैः शाखासु स्थितैर्गृहस्वामिनः सौख्यं स्यात् तदग्रभैर्गुणमितैस्त्रि
भिर्देहल्यामवस्थितैर्गृहस्वामिनो मृतिः स्यात् तदग्रभैर्वेदभैश्चतुर्भिर्मध्यस्थितैर्मध्यरूपेऽवकाशे स्थितैः सौख्यं स्यात् मु॰ चि॰
पत्रिंशोर्थमाह चक्रमिति इदं चक्रं विलोक्य सुधिया शुभं शुभफलदं द्वारं विधेयं कर्तव्यमिति स्वरूपं नमस्कृत्य चिंतामणि
...तरगोतोपदसवृति २९ ३ इति श्रीदैवज्ञ अनंतसुत रामविरचितायां मणिनाद्दरायां गृहारंभप्रकरणं समाप्तम्

२२

23